

ONDER DE LOEP

Mededelingen en convocaties
afdeling Hengelo - Oldenzaal

COLOFON

Redactie:

Harry de Jong

Redactieadres:

Abelenstraat 2a
7556 DT Hengelo
☎ (074) 291 7611

e-mail: harry.dejong@natuur-hgl.nl

Verspreiding OdL:

Harry de Jong & Jan Zwieneberg

Kopij:

Onder de Loep verschijnt 4 x per jaar, in maart, juni, september en december. De kopij voor de desbetreffende convocaties dient uiterlijk ½ maand voor het verschijnen in het bezit te zijn van de redactie. Kopij die te laat wordt ingeleverd zal in overleg met de auteur in een van de daaropvolgende convocaties worden geplaatst.

Kopij dient uiterlijk 2 weken voor de verschijningsdatum binnen te zijn op bovengenoemd redactieadres via e-mail.

De redactie is continu op zoek naar kopij. Om interessante artikelen te kunnen plaatsen doen wij een beroep op uw creativiteit.

Voorbeelden:

- resultaten van (eigen) veldbiologisch onderzoek,
- verslagen van excursies (ook van andere afdelingen),
- waarnemingen,
- vakantieverslagen,
- commentaren en meningen,
- aardige verhalen,
- enzovoort.

Heeft u bij uw artikel afbeeldingen, dan gaarne meesturen. Indien mogelijk wordt dat dan bij het artikel afgedrukt.

De redactie is niet verantwoordelijk voor de ingezonden stukken.

Afbeelding omslag:
Gewone geelrand
(*Dytiscus marginalis*)

Foto's: Harry de Jong

(tenzij anders vermeld)

ONDER DE LOEP

Mededelingen en convocaties van de
Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging,
Afdeling Hengelo - Oldenzaal

Inhoud

VAN HET BESTUUR	1
AGENDA	2
ALGEMENE LEDENVERGADERING 2024	6
VERSLAG ALGEMENE LEDENVERGADERING 17 MAART 2023	6
JAARVERSLAG 2023	8
BELEIDSPAN KNNV HENGELO - OLDENZAAL 2024-2025	12
FINANCIËEL JAARVERSLAG 2023 EN BEGROTING 2024	13
KONINKLIJKE NEDERLANDSE NATUUR(HISTORISCHE?) VERENIGING	15
BEGINNERSCURSUS WILDE PLANTEN	15
NESTKASTVERSLAG 2023 WEUSTHAGPARK ZUID	16
MONUMENTALE BOMEN – LEVEND ERFGOED	17
WAT VALT MIJ OP IN DE NATUUR	19
VEILIGE UITWISSELING TUSSEN OTTERPOPULATIES	20

De KNNV is opgericht in 1901. De afdeling Hengelo / Oldenzaal is opgericht in 1916. De vereniging stelt zich ten doel de bevordering van de natuurstudie, natuurbescherming en natuurbeleving. De ondertitel 'vereniging voor veldbiologie' benadrukt de rol van de natuurstudie.

Alle leden ontvangen het landelijk verenigingsblad NATURA. Leden van de afdeling Hengelo / Oldenzaal ontvangen daarnaast 4 maal per jaar het afdelingsblad ONDER DE LOEP. Het lidmaatschap van de KNNV (inclusief het lidmaatschap van de afdeling Hengelo - Oldenzaal) bedraagt € 36,50 per jaar; gezinsleden betalen € 12,50

Betalingen d.m.v. machtiging of bankrekening

NL94 RABO 0191 8887 10 t.n.v. Kon Ned Natuurhistorische Ver.

Een lidmaatschap loopt van 1 januari tot en met 31 december.

Opzegging van het lidmaatschap uiterlijk 1 november bij de ledenadministratie van de afdeling of via de website.

Voor meer informatie kunt u terecht bij de secretaris (zie onderstaand adres).

Bestuur van de afdeling Hengelo - Oldenzaal:

◆ Voorzitter

Wytze Boersma

Zwaluwstraat 34, 7491 CX Delden, ☎ (074) 3762711

E-mail: voorzitter@hengelo-oldenzaal.knnv.nl

◆ Secretaris

Jan Zwieneberg

Hengelose Esstraat 19, 7556 EA Hengelo, ☎ (074) 2423975

E-mail: secretaris@hengelo-oldenzaal.knnv.nl

◆ Penningmeester (en ledenadministratie)

Marti Rijken

Vossenbrinkweg 95, 7491 DC Delden, ☎ (06) 83386651

E-mail: ledenadministratie@hengelo-oldenzaal.knnv.nl

◆ Natuurhistorisch Secretaris

Bert Oude Egbrink

Adamsweg 8, 7553 KM Hengelo, ☎ (074) 2434340

E-mail: ag.oudeegbrink@hetnet.nl

◆ Bestuurslid, redactie `Onder de Loep` en Webmaster

Harry de Jong

Abelenstraat 2a, 7556DT Hengelo, ☎ (074) 2917611,

E-mail: info@hengelo-oldenzaal.knnv.nl

◆ **Website:** <https://hengelo-oldenzaal.knnv.nl>

Van het bestuur

In de media horen en lezen we dat het voorjaar een maand vroeger is dan 50 jaar geleden. Dit merken we ook als we buiten komen. We zien de Winterakonieten, de krokussen en de Lenteklokjes volop bloeien.

Het voorjaar betekent ook het begin van een nieuw KNNV jaar. De afgelopen tijd zijn we druk geweest om het programma voor 2024 op te stellen. Naast ons excursieprogramma willen we dit jaar meer aandacht schenken aan publieksactiviteiten. Zo hebben we in maart en april een plantencursus gepland. In de week van de biodiversiteit, 18 tot 26 mei hebben we een publieksexcursie. Ook worden er boomwandelingen georganiseerd. Daarnaast moeten we onze excursies meer promoten. Hierbij gaat het om naamsbekendheid en zichtbaarheid.

Niet alleen op afdelingsniveau worden plannen gemaakt maar ook het landelijk bestuur heeft nieuwe activiteiten ontwikkeld. Deze zijn, in concept vastgelegd in een Beleidsplan KNNV natuurvereniging 2024-2028 en Jaarplan 2024 KNNV Natuurvereniging, bijvoorbeeld een speciaal project om jongeren aan te trekken, het NJN-project, het opzetten van een KNNV Academie, om kennis te vergroten en inspiratiedagen. Al deze projecten kosten geld. Hiervoor wil het hoofdbestuur op zoek gaan naar sponsoring. We hopen dat het lukt en dat het leidt tot ledenaanwas. Het landelijk bestuur heeft zich tot doel gesteld om per jaar te groeien met 250 nieuwe leden.

Het hoofdbestuur heeft de ambitie om het landelijk bureau in 2024 met 12 uur uit te breiden. Door al deze plannen moet de begroting op orde zijn. De afdracht voor 2024 wordt naast de inflatiecorrectie extra verhoogd. Dit is op VV in 2023 al vastgesteld. Helaas moeten we ook onze contributie verhogen.

Op onze ledenvergadering, op 22 maart, zullen we onze plannen toelichten. Hierbij schenken we extra aandacht aan ons beleidsplan 2024-2025 (zie in deze Onder de Loep)

Naast deze zakelijk punten sluiten we de vergadering af met een impressie van de reis van Harry de Jong naar Antarctica. Tot ziens op onze jaarvergadering.

***Namens het bestuur,
Wytze Boersma***

Publieksexcursie KNNV naar de Wildernis op 1 oktober 2023

Excursies

Het **Verzamelpunt** is (tenzij anders aangegeven) de **Parkeerplaats kruising Boerhavelaan / Prof. Eykmanplatsoen** (richting Borsthuis) te Hengelo.

Ieder wordt vriendelijk verzocht zo veel mogelijk met de auto te komen zodat er genoeg plaatsen zijn voor hen die niet over een auto beschikken.

Opgave is verplicht. Uiterlijk de avond voor de excursie per telefoon bij de Coördinator.

Het **Vertrekpunt ter plekke** wordt aangegeven voor degenen die hier rechtstreeks naar toe willen gaan.

De excursies zijn **veldbiologische excursies**. Voor inlichtingen kunt u contact opnemen met de coördinator van de excursie.

Vergaderingen

De **gebruikelijke plaats** waar vergaderingen worden gehouden (tenzij anders aangegeven) is het NIVON Centrum aan de Lodewijkstraat 1 te Hengelo.

Overzicht activiteiten afd. Hengelo-Oldenzaal

Zondag 10 maart 2024	Excursie: Kuiperberg
Zaterdag 23 maart 2024	Excursie: Arboretum Klein Driene
Zondag 24 maart 2024	Excursie: Hertme
Zaterdag 06 april 2024	Excursie: Wierdense Veld
Zondag 21 april 2024	Excursie: Ottershagen
Zaterdag 04 mei 2024	Excursie: Molterheurne
Zondag 26 mei 2024	Excursie: Slangenbeek

Excursie: Kuiperberg

Datum : Zondag 10 maart 2024
Thema : Landschapsbeleving
Verzamelpunt: 09.00 uur (Boerhavelaan Hengelo)
Duur : Ochtend (tot 13.00 uur)
Coördinatie : Bert Oude Egbrink (06-50073286)
Opgave verplicht

Dit keer maken we een wandeling in de omgeving van de Kuiperberg bij Ootmarsum, een gebied waar we als afdeling voor het laatst in 2019 zijn geweest. De op een stuwwal gelegen Kuiperberg is van oudsher bekend om haar fraaie uitzichten en de hier aanwezige oriëntaertafel, joodse begraafplaats en watertoren.

De excursie voert ons over voetpaden via de oude es op de Kersberg naar het dal van de Vlasbeek waar je onder meer Goudveil kunt aantreffen.

Langs het erosiedal bij boerderij 't Ribbert en het Nuttersvoetpad lopen we weer terug richting Ootmarsum.

Door Engels tuin, het Appellaantje en over het Bas Slatmanpad langs de Molenbeek onderlangs de Kuiperberg gaan we weer terug naar het vertrekpunt.

Paarbladig goudveil

Vertrekpunt: De parkeerplaats de Kuiperberg aan de Almelsestraat 65 in Ootmarsum.
Wij vertrekken hier omstreeks 09.45 uur.

Excursie: Arboretum Klein Driene

Datum : Zaterdag 23 maart 2024
Thema : Bomen
Startpunt : 10.00 uur (Koepelkerk aan de Josef Haydnlaan te Hengelo)
Duur : Ochtend
Coördinatie : Jan Zwienenberg (074-242 3975)
Opgave niet nodig

Er is een rondleiding door Klein Driene waarbij verschillende bomen bekeken worden. Er is ook informatie over de wederopbouw en de specifieke architectuur van deze wijk.

Dit is een activiteit van de KNNV Enschede. Leden van de KNNV Hengelo–Oldenzaal zijn ook van harte welkom.

Hartbladige els (Alnus cordata)

Excursie: Hertme

Datum : Zondag 24 maart 2024
Thema : Landschap
Verzamelpunt: 09.00 uur (Boerhavelaan Hengelo)
Duur : Ochtend
Coördinatie : Wytze Boersma (074-3762711)
Opgave verplicht

Hertme is niet direct een gebied voor een excursie, dat zou je denken. In de buurt van Hertme komen verschillende beken bij elkaar. De Gammelkerbeek, Deuningerbeek en de Bornsebeek komen hier samen.

Bij Hertme stroomt de Gammelkerbeek door een plas-dras gebied dat aangelegd is voor waterberging. Het is ook een gebied van overbosjes in het agrarisch gebied. Sommige stukken zijn ingericht en zijn bedoeld voor extensieve landbouw. De excursie gaat ook over het Elleveld waar de voormalige havenzate heeft gestaan. Deze aspecten zijn de ingrediënten voor een aantrekkelijke excursie. Eind maart is nog niet de tijd om uitgebreid planten te bekijken. Voor vogel is het aantrekkelijker.

Bornsebeek

Vertrekpunt: De parkeerplaats bij de Stephanus kerk Hertmerweg 27 in Hertme. We vertrekken hier omstreeks 09:20 uur.

Excursie: Diepenheimse Molenbeek

Datum : Zaterdag 06 april 2024
Thema : Voorjaarsflora en -fauna
Verzamelpunt: 09.00 uur (Boerhavelaan Hengelo)
Duur : Ochtend
Coördinatie : Harry de Jong (06-55324290)
Opgave verplicht

De Diepenheimse Molenbeek is een beek in de omgeving van Diepenheim.

De Molenbeek wordt gevoed met het water uit wat we oorspronkelijk de Buurserbeek noemden, maar inmiddels als Schipbeek op de kaarten staat vermeld.

De Molenbeek stroomt van de Buurserbeek langs watermolen Den Haller en meandert via de landgoederen Nijenhuis en Weldam noordwaarts om net voor de passage onder het Twentekanaal door samen te gaan met de Boven-Regge.

Watermolen Den Haller

Het Nijenhuis in Diepenheim is halverwege de 17de eeuw gebouwd als een klassiek Amsterdams groot grachtenhuis. Rechthoekig. Toegang in het midden. Sousterrain beneden voor het personeel, beletage voor de bewoners en een verdieping en zolder erboven.

In 1799 heeft Gerrit Schimmelpenninck, de vader van de latere raadpensionaris, het Nijenhuis gekocht. In die tijd is een romantisch wandelbos aangelegd rond de Diepenheimse Molenbeek. Dit wandelbos met slingerende paden, oeroude bomen en schilderachtige doorkijkjes is geheel gerenoveerd.

Tussen de onregelmatig gevormde akkers liggen houtwallen of bospercelen en op de akkers staan hier en daar 'solitaires' (vrijstaande bomen). Daardoor is een grote diversiteit in flora en fauna gegarandeerd.

De Diepenheimse Molenbeek is van groot belang voor de instanthouding van de IJsvogel en de Grote Gele Kwikstaart.

Kemphaan

Bergvennen en Brecklenkampse Veld ligt op een zandrug tussen de stroomgebieden van de vecht en de Dinkel.

In de laatste ijstijd heeft stuivend zand een glooiend landschap achtergelaten en in de laagtes daarvan zijn vennen ontstaan.

In de bergvennen groeit de zeldzame waterlobelia.

IJsvogel

Vertrekpunt: De parkeerplaats 80 m voorbij de Watermolen Den Haller aan de Watermolenweg 32 in Diepenheim.

Wij vertrekken hier omstreeks 09.25 uur.

Excursie: Ottershagen & Bergvennen

Datum : Zondag 21 april 2024

Thema : Beleving Natuur

Verzamelpunt: 09.00 uur (Boerhavelaan Hengelo)

Duur : Ochtend (tot 13.00 uur)

Coördinatie : Gerrit Haverkamp (074-2668489)

Opgave verplicht

Ottershagen is een nat en rijk weidevogelgebied met soorten zoals grutto's, kemphanen, tureluur maar ook veldleeuweriken en gele kwikstaarten.

Het gebied is een van de laagstgelegen stukjes Noord-oost Twente.

In de jaren vijftig werd het natte gebied ontwaterd, ontgonnen en geschikt gemaakt voor de landbouw. Natuurmonumenten heeft de oude waarden weer hersteld

Waterlobelia

Brecklenkampse Veld ligt ten noorden van de Bergvennen, een gebied met afwisselend droge en natte heide, grasland en natte laagtes.

Het Brecklenkampse Veld is zo bijzonder en kwetsbaar, dat het afgesloten rustgebied is en niet toegankelijk.

Vertrekpunt: De Vogelkijkhut Ottershagen aan de Kerspelweg 17 te Lattrop. Inrijden tot halverwege. We vertrekken hier omstreeks 09.45 uur.

Excursie: Molterheurne

Datum : Zaterdag 04 mei 2024
Thema : Beekdalen en Voorjaarsflora
Verzamelpunt: 09.00 uur (Boerhavelaan Hengelo)
Duur : Ochtend (tot 13.00 uur)
Coördinatie : Bert Oude Egbrink (06-50073286)
Opgave verplicht

Op deze voorjaarsexcursie zullen wij een rondwandeling door de Molterheurne maken. De Molterheurne ligt ten noorden van De Lutte en maakt deel uit van de stuwwal van Oldenzaal. Het is een landschappelijk afwisselend gebied met hier en daar prachtige vergezichten richting Duitsland. Door het gebied lopen verschillende kerkepaden.

De excursie voert ons langs de Molthover Esch, door de loofbossen op de Loabult, het Hanhof en het Duivendaal en langs de in erosiedalen gelegen bronbossen van de Bloemenbeek, Veldkersbeek en Kaviksbeek.

Het gebied staat bekend om zijn rijke voorjaarsflora. Wat wij onderweg verder nog tegen zullen komen, is nog een verrassing.

Bosanemoon

Vertrekpunt: De parkeerplaats bij erva Boerrigter (VVV-kantoor), Plechelmusstraat 14 in De Lutte. Wij vertrekken hier omstreeks 09.30 uur.

Excursie: Slangenbeek

Datum : Zondag 26 mei 2024
Thema : Biodiversiteit
Verzamelpunt: 10.00 uur (zie vertrekpunt)
Duur : Ochtend (tot 12.00 uur)
Coördinatie : Wytze Boersma (074-3762711)
Opgave verplicht

De week van biodiversiteit is van 18 t.e.m. 26 mei. In die week worden allerlei activiteiten georganiseerd om de biodiversiteit onder de aandacht te brengen.

Zoals we weten staat de biodiversiteit aan alle kanten onderdruk, daarbij komt nog dat door de opwarming van de aarde er grote veranderingen zijn.

Om in eigen omgeving de biodiversiteit te onderzoeken is een excursie bij de Slangenbeek georganiseerd.

De Slangenbeek is één van de Hengelose beken die deel uitmaakt van de Hengelose ecologische structuur.

Tijdens de excursie zullen we extra aandacht besteden aan de overgang van nat naar droog.

Het Broekpark met de Broekvijver en Slangenbeek en de houtwallen met de oude bomen is dan ook een ideaal excursiegebied waar veel te ontdekken valt.

Vertrekpunt: Bij de school De Rank bij de busbaan kruising Elritsplein en Brasemstraat. We vertrekken hier om 10:00 uur.

Slangenbeek

Algemene ledenvergadering 2024

Datum en tijd: **vrijdag 22 maart 2024 om 13.30 uur (tot 16.00 uur)**

Plaats: **NIVON-centrum** (kleine zaal) aan de Lodewijkstraat 1 te Hengelo.

Vervoer kan geregeld worden voor diegene die niet of liever niet met eigen vervoer kan komen. Die moet even contact opnemen met Jan Zwieneberg (074 2423975) of Wytze Boersma (074 3762711)

1. Opening
2. Vaststellen agenda
3. Terugblik 2023
4. Verslag jaarvergadering 17 maart 2023 (bijlage in deze Onder de Loep).
5. Ingekomen stukken en mededelingen.
6. Jaarverslag 2023 van bestuur, excursiecommissie en werkgroepen (bijlage in Onder de Loep)
7. Financieel jaarverslag 2023 en balans 31-12-2023 (bijlage in Onder de Loep)
8. Verslag kascommissie
9. Samenstelling kascommissie 2025.
10. Begroting 2024 en contributie 2024 (zie toelichting).
11. Bestuurssamenstelling.
Er wordt onderzocht of en wanneer er nieuwe statuten moeten komen. Het huidige bestuur blijft tot zolang en dan komt er een nieuw rooster van aftreden.
12. VV op zaterdag 20 april 2023 te Tilburg. De stukken (indien aanwezig) kunnen ter vergadering ingezien worden.
13. Vaststelling benoeming afgevaardigden naar de VV 2024
Voorstel komt ter vergadering.
14. Beleidsplan KNNV Hengelo-Oldenzaal 2024 en 2025 (zie Onder de Loep)
15. Rondvraag en sluiting

Pauze met drankje

Na de pauze:

Harry de Jong heeft afgelopen jaar Antarctica bezocht. Hij zal ons verslag doen van deze bijzondere reis.

Toelichting agendapunt 9

Door de inflatie is de afdracht aan het hoofdbestuur gestegen van € 23,20 naar € 25,50 voor 2024. Deze stijging moeten we in de contributie verwerken. Deze wordt:

- Leden € 39,50
- Huisgenootleden € 14,00

In een later dit jaar te plannen vergadering wordt de contributie voor 2025 vastgesteld.

Verslag Algemene Ledenvergadering 17 maart 2023

De vergadering vond plaats in het NIVON-centrum te Hengelo. Er waren 14 leden aanwezig. Harry de Jong was met kennisgeving afwezig.

Opening.

Voorzitter Wytze Boersma heet iedereen van harte welkom op deze mooie lentedag. Hij verontschuldigd Harry de Jong, die een reis maakt richting Antarctica.

Terugblik 2022.

Het afgelopen jaar is Nico van der Veen overleden. Hij en zijn vrouw waren actieve bezoekers van de KIN-cursussen. Er volgt een moment van stilte om hem te herdenken.

Zijn vrouw heeft het lidmaatschap opgezegd.

Wytze is blij dat we onze financiën weer op orde hebben door giften van leden, RABO-actie en inkomsten uit lezingen. Namens het bestuur dankt hij iedereen voor deze bijdrage.

Verslag jaarvergadering 18 maart 2022.

Het verslag wordt goedgekeurd met dank aan Bert Oude Egbrink.

Ingekomen stukken en mededelingen.

De stukken voor de VV krijgen we digitaal. De voorzitter heeft ze op zijn laptop staan.

Er is nieuwe KNNV-brochure

Op zondag 4 juni is er bij 't Stift in Weerselo een Natuurmarkt van de Vogelwerkgroep De Grutto uit Weerselo (40-jarig jubileum). Het plan is hieraan deel te nemen.

Jaarverslag 2022 van bestuur, excursiecommissie en werkgroepen.

De presentatie van het verslag leverde de volgende punten op:

De excursies zijn goed bezocht.

Het ledenaantal loopt, vooral door de gestegen leeftijd, terug. Er is weinig aanwas. Een punt van zorg.

Leden waarvan een emailadres bekend is, hebben het maart-nummer 2023 van Onder de loep ook digitaal ontvangen. Voor velen een positief verschil met de gedrukte versie. Marti Rijken geeft aan dat de verzending buiten Hengelo steeds meer gaat kosten. Drie leden geven aan dat zij Onder de Loep in de toekomst digitaal willen blijven ontvangen. Naar aanleiding hiervan wordt besloten aan alle leden de vraag voor te leggen of zij Onder de Loep in de toekomst digitaal of in de gedrukte versie willen ontvangen.

De stand van zaken rond de bouwplannen aan de Bornsestraat worden doorgenomen. Waarschijnlijk gaan de plannen door. Wel blijft de hoofdgroenstructuur gehandhaafd.

Het overleg met de gemeenten komt nu weer op gang.

In een komende Nieuwsbrief zal aandacht besteed worden aan Bijzondere Bomenlijst Hengelo.

Het verslag wordt goedgekeurd.

Financieel jaarverslag 2022 en balans 31-12-2022.

Voor de financiële administratie is op basis van Excel een programma gemaakt. Dit werkt prima. Er is een positief saldo van € 434,35. De belangrijkste bronnen hiervoor heeft Wytze al in zijn voorwoord genoemd.

Verslag kascommissie.

Mieke van de Berg en Gerrit Haverkamp zijn bij de penningmeester (Marti Rijken) geweest en hebben de stukken gecontroleerd en akkoord bevonden. Zij stellen de vergadering voor het bestuur te dechargeren. De vergadering gaat hiermee akkoord.

Samenstelling kascommissie 2024.

De kascommissie 2024 bestaat uit Mieke van de Berg en Laurens van Run.

Gerrit Haverkamp wordt reserve-lid.

Begroting 2023 en contributie 2024.

Marti Rijken licht de begroting 2023 toe. De afdracht aan het landelijke KNNV is de grootste kostenpost. Hiervoor krijgen we Natura, hulp bij de website, de ledenadministratie en promotiemateriaal. Er gaat hiervan geen geld naar de reizen etc.

De begroting 2023 wordt goedgekeurd.

Over de contributie 2024 wordt nog geen besluit genomen. Deze wordt vastgesteld in de jaarvergadering 2024. Na die vergadering wordt dan de contributie geïnd.

Bestuurssamenstelling.

Het huishoudelijk reglement moet aangepast worden. Hierin komt een rooster van aftreden.

Er wordt gesproken over de uitbreiding van het aantal bestuursleden. Versterking is wel wenselijk.

Ruud Kuipers denkt erover na.

VV op 22 april 2023.

De voorzitter licht aan de hand van een power-point presentatie de agenda toe. Punten die discussie opleverden waren:

De voorgestelde naamsverandering waarop wij al gereageerd hebben. De naam 'natuurvereniging' krijgt weinig tot geen bijval.

Statutenwijziging o.a. vanwege WBTR. Deze regeling heeft ook gevolgen voor de afdelingen. Volgens de voorzitter hebben we nog wel even tijd.

Zelfstandig worden van de BLWG (mossenwerkgroep).

Vaststelling benoeming afgevaardigden naar de VV 2023.

Het bestuur zal dit komende vergadering bespreken. Laurens van Run wil wel mee.

Beleidsplan KNNV Hengelo-Oldenzaal 2023 en 2024

Er zal een gesprek met de afdeling Enschede plaatsvinden over de continuering van de samenwerking en mogelijk een uitbreiding. De afdeling Enschede is nu een zelfstandige afdeling naast de Museumvereniging.

We gaan actiever de excursies openstellen voor geïnteresseerden. Mogelijk levert dit leden op. Nu het KIN gestopt is, kunnen we zelf cursussen organiseren. Er komen twee nieuwe wandelboekjes. De eerste Klein

Driene in dit voorjaar en Tuindorp in september. Via de Nieuwsbrief volgt informatie. De activiteiten voor Twickel staan (tijdelijk) op een laag pitje.

Rondvraag en sluiting.

Joop de Wit deelt mede dat hij verhuist naar Alkmaar. Hij is 30 jaar lid van onze afdeling geweest en heeft veel werk voor de afdeling gedaan zoals redactie Onder de Loep en ons 100-jarig jubileum. De voorzitter dankt Joop en Ineke voor hun grote betrokkenheid en wenst hun een goede toekomst toe. Als dank krijgen ze een presentje.

Hierna sluit de voorzitter de vergadering

Na een korte pauze wordt de door Harry de Jong samengestelde presentatie over onze excursies vertoond. Het gaf een goed beeld van de inhoud van onze excursies.

Jaarverslag 2023

Algemeen

In dit verslag staat een overzicht van de activiteiten van het bestuur, werkgroepen en leden.

Bestuurssamenstelling

Samenstelling per 31-12-2023.

W. Boersma	-voorzitter
J.H. Zwienenberg	-secretaris
M. Rijken	-penningmeester en ledenadministratie
A.G. Oude Egbrink	-natuurhistorisch secretaris
K.H. de Jong	-lid, eindredactie Onder de Loep en website

I. De afdeling

Bestuursactiviteiten

Het bestuur heeft in 2023 achtmaal vergaderd. Daarnaast was er veel telefonisch contact en recent ook via WhatsApp.

Externe vertegenwoordiging:

- VV KNNV: W. Boersma. en L. van Run
- Beleidsraad (digitaal): W. Boersma
- Groene Tafel gemeente Hengelo: G. Haverkamp
- Begeleidingsgroep Groen Ambitieplan Borne: G. Haverkamp

Ledenvergadering 2023

De jaarvergadering was op 17 maart 2023 in het NIVON-Centrum. Er waren 14 leden aanwezig. In deze vergadering werd afscheid genomen van Joop en Ineke de Wit, die naar Alkmaar verhuizen. Joop heeft meerdere functies vervuld binnen onze afdeling.

Ledenaantal

Op 1-1-2023 waren er 47 leden en 10 huisgenootleden. Er zijn twee leden vertrokken en twee leden bijgekomen.

Ledenblad Onder de Loep, Website en Nieuwsbrief

De website is aangepast aan het nieuwe landelijke format. Op de website staan naast het actuele activiteiten aanbod ook achtergrondinformatie en publicaties van onze afdeling.

Onder de Loep is ook dit jaar weer viermaal verschenen. Er is een proef gestart met de toezending van het blad als pdf naar de leden waar een emailadres van bekend is. Op de pdf-versie komen de mooie foto's beter uit. Verschillende leden hebben nu gekozen voor de pdf-versie.

De Nieuwsbrief is zesmaal verschenen. Hierin wordt ook aandacht besteed aan activiteiten van andere groene organisaties in Hengelo en KNNV-afdelingen uit de regio.

Financiën

Door de inkomsten en uitgaven voor de naamborden voor de bomen in Klein Driene en de (geplande) wandelboekjes wijkt de exploitatie sterk af van de oorspronkelijke begroting. Wordt de oorspronkelijke begroting vergeleken met de exploitatie, dan geeft dit een positief beeld.

Door de bijdragen voor de (geplande) wandelboekjes en naamborden waren er extra inkomsten. Aan het eind was er een positief resultaat van bijna € 1440,00.

Hiervan wordt een deel gereserveerd voor de naamborden en boekjes. De afdeling heeft haar kosten ook vergoed verkregen waardoor de financiële positie weer stabiel is.

Groene vrijwilliger van Overijssel

Op 1 december ontvingen Gerrit Haverkamp en Jan Zwienenberg deze erkenning van de gedeputeerde E. Hoogland voor hun werk in Hengelo. Vanwege deze erkenning werden zij op de Nieuwjaarsreceptie van de gemeente Hengelo opnieuw in het zonnetje gezet.

II. Relaties

a. Samenwerking met KNNV-afdelingen

Er is een overleg geweest met het bestuur van de afdeling Enschede. Er is informatie uitgewisseld en de bestaande samenwerkingsafspraken zijn gecontinueerd.

b. Samenwerking met IVN

Er zijn in het verslagjaar geen gezamenlijke activiteiten geweest.

c. Overleg met gemeenten

Naast de Groene Tafel is er in Hengelo een regelmatig en goed overleg met medewerkers van de gemeente en Gildebor. Ook in Borne is er een goed contact in verband met het Groen Ambitieplan en de experimenten rond nieuwe vormen van bermbeheer.

III. Activiteiten

a. Excursies

Datum	Gebied	Thema	Deelnemers
18 februari	Twickel	Frisse neuzen	7
12 maart	Oelemars	Landschap	2
25 maart	Tankenbergh	Landschap	5
8 april	Voltherbroek	Schedegeelster	5
23 april	Gut Stovern	Voorjaarsflora	9
6 mei	Engbertsdijkvenen	Hoogveen	3
20 mei	Sprengenberg	Landschap	6
3 juni	Beerze	Natuurbeleving	7
18 juni	Demmersblok	Natuurontwikkeling	6
2 juli	Twekelo	Landschap	9
22 juli	Lutterzand	Dinkel	4
13 augustus	Lemelerberg	Heide	8
27 augustus	Zonnebeek	Landgoed	9
17 september	Dakhorst	Watervogels	4
1 oktober	Wildernis	Paddenstoelen	9
15 oktober	Eelerberg	Landschap	7
28 oktober	Poortbulten	Slotexcursie	9

Totaal zijn er in het jaar 2023 zeventien excursies georganiseerd. Alle excursies zijn doorgegaan. Bij de excursies wisselde het aantal deelnemers sterk namelijk van 2 tot 9. Het gemiddeld aantal deelnemers aan de excursies lag tussen de 6 en 7 deelnemers. De paddenstoelen excursie op 1 oktober jl. die tevens een publieksexcursie was in het kader van de week van de veldbiologie trok minder deelnemers dan verwacht doordat de aankondiging van de excursie door de Tubantia en de weekkranten niet geplaatst is. De excursie naar landgoed Zonnebeek had een speciaal karakter doordat Gerrit Haverkamp ervoor gezorgd had dat we ook een kijkje konden nemen in het huis Zonnebeek en in de aangrenzende moestuin. De leden van de excursiecommissie in 2023 waren Wytze Boersma, Harry de Jong, Gerrit Haverkamp en Bert Oude Egbrink (natuurhistorisch secretaris)

Contactpersoon: Bert Oude Egbrink

Excursie Sprengenberg

b. Publieksexcursies en de Week van de Veldbiologie

Helaas konden we, eind mei geen excursie plannen in de week van diversiteit (voorheen de week van de veldbiologie).

De paddenstoelenexcursie is door publiciteitsproblemen door slechts 9 personen bezocht.

Contactpersoon: Wytze Boersma

c. Plantenwerkgroep

De plantengroep bestaat uit individuele waarnemingen die doorgegeven zijn aan FLORON en de verspreidingsatlas. In 2023 zijn er geen projecten geweest die als groep zijn uitgevoerd.

Bijzondere vondsten van 2023 zijn:

- Boslathyrus, *Lathyrus sylvestris*, Bornsestraat
- Velkdwarkruid, *Custuta campestris*, tuin van Gerard Dutmer
- Knolklaverzuring, *Oxalis articulata*, Hengelose es
- Kransmuur, *Polycarpon tetraphyllum*, Oldenzaalsestraat

Contactpersoon: Wytze Boersma

Boslathyrus Foto:Wytze Boersma

d. Bermbeheer

In Hengelo is een nieuwe opzet van start gegaan in 2023. Het wachten is op een eerste evaluatie.

De gemeente Borne is gestart met een aantal experimenten waarover burgers in vroegtijdig stadium zijn geïnformeerd. De eerste evaluatie is eind januari 2024.

e. Lezingen

Er werd een lezing verzorgd voor de Studiekring Delden over de relatie tussen insecten en stadsgroen.

Voor het NIVON was er in februari een lezing over wilde planten en in het najaar over de Monumentale Bomen en de Bijzondere Groene Gebieden in Hengelo.

Contactpersoon: Jan Zwienenberg

f. Bomenwandelingen en wandelboekjes

Er is een nieuw boekje voor Klein Driene van 44 pagina's met drie wandelingen. In het boekje is nu veel aandacht besteed aan de wederopbouwperiode en de bijzondere architectuur van deze wijk.

Het boekje is op 3 juli aangeboden aan wethouder Cl. Brugging van de gemeente.

De publicatie van de bomenwandeling Tuindorpvijver is verschoven naar 2024. Samen met medewerkers van de gemeente is het bomenbestand rond de vijver een aantal keren bekeken. Geconstateerd is dat een aantal bomen verwijderd moeten worden en deel dan (deels) vervangen moeten worden. Zodra dit plan uitgewerkt is, kan de nieuwe tekst samengesteld worden.

Voor het Pr. Bernhardplantsoen is een tijdelijke uitgave gemaakt, die tijdens de wandeling in kader van Monumentendag gepresenteerd is.

Naast deze wandeling zijn er wandelingen verzorgd in Klein Driene en de Hasseler Es.

Contactpersoon: Gerrit Haverkamp

g. Paddenstoelwerkgroep Twente (KNNV – NMV)

In 2023 was het mogelijk vrijwel alle geplande excursies te houden. In totaal zijn we 14 keer als groep op pad geweest, één keer eind februari en verder van 9 aug t/m 15 nov wekelijks op woensdag (m.u.v. 6 sep, te heet en 13 sep, te veel afwezig). We waren met 4 tot 9 personen (gemiddeld 5,5), **inclusief af en toe een gast**, dankzij de publicatie op onze site. Bezocht zijn: Arboretum Poortbulten (2x), Stepelerveld (Twickel), Hulsbeek, Springendal, Buurserzand, 't Holthuis, Arboretum Singraven, Duivelshof, Hoge Venterink, Oelerschoolpad e.o. (Twickel), Lindermaten + Penninkskotten, Rijssenseweg e.o. (Twickel), Harrevelderschans e.o. Het aantal waargenomen soorten, afgezien van de 17 soorten eind februari, varieerde van 53 tot 109 met een gemiddelde van 71, niet veel afwijkend van 2022.

De omvang van de werkgroep is momenteel 9 leden, met de mogelijkheid dat een enkeling onder onze gasten uit 2023 t.z.t. toetreedt tot de werkgroep.

Enkele bijzonderheden (* nog niet gevalideerd):

- 22 feb, arboretum Poortbulten: [Mycena tintinnabulum](#), Wintermycena, in 2011 door ons al eens gevonden op Twickel, en [Pithya cupressina](#), Jeneverbesbekertje, eerder hier gevonden in 2021 en opnieuw op 25 okt 2023.
- 9 aug, Stepelerveld (Twickel): een wit Elfenbankje, geslacht Trametes. Na contact met 'n nationale en 'n internationale expert blijft de soortnaam onzeker. Hoogstwaarschijnlijk is het òf T. pubescens of T. velutina, maar er is onvoldoende duidelijkheid over deze witte soorten en hun afgrenzing binnen het geslacht Trametes.
- 30 aug, Buurserzand: [Helminthosphaeria odontiae](#), Tandzwamparasietkogeltje*.
- 25 okt, arboretum Poortbulten: [Phaeohelotium geogenum](#), Wit sapbekertje*.
- 1 nov, Twickel (omgeving Rijssenseweg): [Lyophyllum deliberatum](#), Taaie rouwridderzwam.
- 15 nov, Harrevelderschans e.o.: [Amanita virosa](#), Prachtig wit, maar enorm giftig, vandaar de Engelse bijnaam "Destroying angle". Verder nog: [Crustoderma corneum](#), hoornachtige aderszwam*. En [Geastrum floriforme](#), Bloemaardster; deze aardster behoort tot de sterk hygrosopische soorten aardsterren, welke bij droogte de slippen sluiten en deze weer strekken bij vochtig worden. Zie foto; het rechterexemplaar wil niet meer "meewerken".

Bloemaardster Foto:Laurens van Run

De jaarlijkse excursie voor de KNNV is op 1 oktober gehouden in de Wildernis tussen de Hofmeijerweg en de Veldscholteweg; er zijn 36 soorten genoteerd; niettemin waren de, helaas weinige, bezoekers tevreden. Ook tijdens 3 andere KNNV-excursies zijn door mij paddenstoelen genoteerd: 9, 16 en 21 soorten, weinig, maar het betreft dan ook excursies in 't voorjaar en de voorzomer.

Verder doen Laurens van Run en Joop Bruggert mee aan de maandelijkse microscopie-studieavonden op Hof Espelo, onder auspiciën van NMV georganiseerd en begeleid door Marian Jagers.

Laurens van Run, 19 januari 2024

Contactpersoon: Laurens van Run

h. Stadsarboretum Klein Driene

Door een financiële bijdrage van de gemeente Hengelo en Welbions was het mogelijk om de naamborden van de bestaande bomen te vervangen. De komende jaren moeten er nog twee borden geplaatst worden.

Contactpersoon: Gerrit Haverkamp

Woord van Dank!

Er is veel werk verricht en wij willen hiervoor alle betrokkenen van harte bedanken.

Hengelo, februari 2024

CONCEPT-BELEIDSPLAN KNNV HENGELO - OLDENZAAL 2024-2025

Inleiding

Dit beleidsplan geeft inzicht in de plannen en activiteiten van KNNV Hengelo-Oldenzaal. Over de voortgang wordt door het bestuur gerapporteerd in het mededelingenblad Onder de Loep en de Nieuwsbrief. De realisatie van de plannen en activiteiten is in grote mate afhankelijk van de hulp van de leden.

Samenwerking met KNNV-afdelingen, IVN en andere organisaties

Met het bestuur van de afdeling Enschede is in 2023 een gesprek geweest. Hierbij werd informatie uitgewisseld over de activiteiten van beide afdelingen. Tevens werden de bestaande samenwerkingsafspraken doorgenomen.

Er wordt naar gestreefd onze leden te informeren over de activiteiten van de afdeling Enschede en omgekeerd ook.

Indien gevraagd worden ook de activiteiten van andere afdelingen in de regio Twente in Onder de Loep of de Nieuwsbrief vermeld.

De relatie met IVN Hengelo blijft beperkt tot het samen optrekken bij onderwerpen richting gemeente Hengelo.

In het hoofdstuk activiteiten staan een aantal nieuwe activiteiten die in samenwerking met andere organisaties worden uitgevoerd. Dit is een positieve ontwikkeling waarin de nodige energie geïnvesteerd zal worden.

Samenwerking met gemeenten

Er zijn goede contacten met de gemeenten Borne, Hengelo en Hof van Twente.

De gemeente Borne is bezig met het opstellen van een Groen Ambitieplan. Een onderdeel daarvan is ecologisch bierbeheer. In 2023 is gestart met een aantal experimenten. In 2024 is de eerste evaluatie. Onze afdeling participeert in de begeleidingscommissie.

In Hengelo participeert de afdeling in de Groene Tafel. Ook zijn er goede contacten met medewerkers van diverse afdelingen en Gildebor.

Statuten en huishoudelijk reglement

De landelijke KNNV heeft besloten haar naam te wijzigen. De letters KNNV staan dan voor Koninklijke Nederlandse Natuur Vereniging. Een en ander moet nog juridisch uitgewerkt worden.

De naamswijziging betekent ook een statutenwijziging voor de afdelingen. Als dit gebeurt kunnen ook de nieuwe wettelijke richtlijnen voor verenigingen meegenomen worden. Ook zal het bestuur dan met een voorstel komen over de naamgeving van onze afdeling. Blijft de huidige naam Hengelo-Oldenzaal gehandhaafd?

Bij de nieuwe statuten komt ook een nieuw huishoudelijk reglement. In 2024 zal hierover de nodige duidelijkheid komen.

Financiële positie

Eind 2023 is de financiële positie van de afdeling weer gezond. Er is een bescheiden eigen vermogen, dat ook nodig is voor zaken als een statutenwijziging.

Publiciteit, communicatie en ledenwerving

Ook de komende jaren zal Onder de Loep blijven verschijnen als gedrukte versie en ook als pdf. De Nieuwsbrief gaat naar de leden waarvan een emailadres bekend is.

Het bestuur gaat onderzoeken of we wel/niet actief moeten worden op bijvoorbeeld Facebook.

Activiteiten

- **Excursieprogramma**

De excursiecommissie maakt jaarlijks een gevarieerd programma waarbij verschillende gebieden met hun specifieke flora en fauna worden bezocht.

De commissie onderzoekt of er ook in de winterperiode een excursie gehouden zal worden.

- **Week van de Biodiversiteit**

De KNNV organiseert landelijk de Week van de Biodiversiteit van 18 tot en met 25 mei 2024. Een van onze excursies in deze week zal dit thema hebben.

- **Landelijke activiteiten KNNV**

Als er concrete nieuwe activiteiten gepresenteerd worden, zullen wij die in onze planning opnemen.

- **Natuuronderzoek**

Een deel van het bedrijventerrein de Veldkamp wordt ecologisch beheerd. Het is een strook grond tussen de A1 en de Schildsweg. In 2023 is gestart met een inventarisatie, die de komende jaren een aantal keren per jaar zal worden gedaan om zo de ontwikkeling te volgen.

- **Cursus; (Honing-) bijen in de stedelijk omgeving**

Er ligt een plan om samen met Bijenteeltvereniging Hengelo een korte cursus over de relatie tussen solitaire bijen en honingbijen en (openbaar) groen te organiseren. Een onderdeel van deze cursus is een bezoek aan de Bijenstal aan de Landmansweg.

- **Korte plantencursus**

Het is de bedoeling om samen met de plantenwerkgroep van het NIVON een beknopte plantencursus te houden in 2024. De cursus bestaat uit drie cursus-avonden en een tweetal excursies.

- **Natuur- en Boomwandelingen**

Jaarlijks worden er bomenwandelingen gehouden.

Samen met Museum Hengelo wordt gewerkt aan een plan om samen een wandeling te verzorgen naar bijvoorbeeld de Begraafplaats aan de Bornsestraat.

- **Stadsarboretum Klein Driene**

In 2023 is er een boekje met bomenwandelingen verschenen en zijn bijna alle bordjes vervangen. Aan het boekje zal in 2024 extra aandacht besteed worden.

- **Publicaties bomen**

Het is de bedoeling in 2024 een publicatie over de bomen rond de Tuindorpvijver uit te geven. De Nederlandse Dendrologische Vereniging heeft hiervoor al financiële ondersteuning gegeven. In 2024 wordt ook bepaald voor welke gebied de volgende publicatie gemaakt wordt.

- **Lezingen**

In de winterperiode zullen samen met het NIVON een tweetal lezingen georganiseerd worden. Ook zullen leden weer lezingen verzorgen voor andere organisaties.

Versie: februari 2024

Financieel jaarverslag 2023 en begroting 2024

BATEN	WERKELIJK 2023	BEGROOT 2023	BEGROOT 2024
Contributie	1.778,00	1.969,00	2.000,00
Excursieleden	0,00	50,00	50,00
Rente	0,08	0,00	1,00
Giften/boekjes	131,18	0,00	0,00
Lezingen/cursussen	50,00	164,00	100,00
Borden en boekje Klein Driene	3.351,09	0,00	200,00
Boekje Tuindorp	721,25	0,00	0,00
Uit reserves	0,00	0,00	697,00
TOTAAL	6.031,60	2.183,00	3.048,00

LASTEN	WERKELIJK	BEGROOT	BEGROOT
	2023	2023	2024
Afdracht Hoofdbestuur	1.152,00	1.274,00	1.283,00
Abonnement/Lidmaatschap	0,00	0,00	0,00
Onder de Loep-drukkosten	264,58	250,00	300,00
Onder de Loep-verzendkosten	178,36	219,00	220,00
Vergaderingen/Excursies	76,54	100,00	90,00
Diversen	18,92	0,00	53,00
Administratiekosten	52,53	90,00	60,00
Bankkosten	202,56	225,00	220,00
Reiskosten	0,00	25,00	25,00
Borden en boekje Klein Driene	2.622,13	0,00	100,00
Boekje Tuindorp	24,20	0,00	697,00
Postief resultaat	1.439,78	0,00	0,00
TOTAAL	6.031,60	2.183,00	3.048,00

	LEDEN	CONTRIBUTIE (Euro)	
	Aantal 01-01-2024	JAAR 2023	JAAR 2024
Lidmaatschap	47	36,50	39,50
Lidmaatschap, huisgenoten	10	12,50	14,00
	LEDEN	AFDRACHT (Euro)	
Lidmaatschap	47	22,50	25,50
Lidmaatschap, huisgenoten	10	8,00	9,25

Balans per 31 december 2022			
Bank, rekening courant	1.360,94	Algemene reserve	1.622,83
Bank, spaarrekening	261,89		
Totaal	1.622,83	Totaal	1.622,83

Balans per 31 december 2023			
Bank, rekening courant	562,61	Algemene reserve	2.265,61
Bank, spaarrekening	2.500,00	Reservering bomenboekje/borden	100,00
		Reservering Tuindorp	697,00
Totaal	3.062,61	Totaal	3.062,61

Excursie Demmersblok 18 juni 2023

Koninklijke Nederlandse Natuur(historische?) Vereniging

Op zaterdag 22 april 2023 werd tijdens de jaarvergadering van de KNNV de naam van Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging veranderd in Koninklijke Nederlandse Natuur Vereniging. Ik was aanwezig bij deze vergadering en op dat moment kon ik daar persoonlijk wel begrip voor opbrengen; de tijd dat er een schoolvak Natuurlijke Historie ("natte his") bestond ligt al lang achter ons; in mijn eigen rapporten zie ik de naam Natuurlijke Historie t/m het schooljaar 1962-1963; in mijn examenjaar 1964 was het veranderd in Biologie.

Het lezen van het boek 'Natuuramnesie' van Marc Argeloo (Atlas Contact, Uitgeverij, 2022; ISBN 9789045022246) heeft me echter aan het denken gezet. Ik citeer hier de flaptekst:

"Elke nieuwe generatie weet niet meer hoe rijk de natuur was ten tijde van de jeugd van hun ouders. Marc Argeloo komt tot belangrijke en pijnlijke inzichten over hoe wij naar onze natuur kijken.

In 'Natuuramnesie' schrijft Marc Argeloo over het fenomeen 'shifting baseline syndrome': de kennis van de rijkdom van de natuur verdwijnt uit ons collectieve bewustzijn. Elke nieuwe generatie weet niet meer hoe anders, en vaak rijker, de natuur was ten tijde van de jeugd van hun ouders of grootouders. Iedereen kent de dodo, maar wie weet er van de uitgestorven dunbekwulp, de Tahitistrandloper en de honderden andere (bijna) verdwenen soorten? Ook natuurbeschermers kijken zelden verder terug dan veertig jaar geleden, omdat ervan voor die tijd weinig 'officiële' cijfers zijn. Natuurbeleid wordt gebaseerd op nulmetingen uit de jaren zeventig, en soms uit de jaren tachtig of negentig. Marc Argeloo doet al jaren onderzoek naar het shifting baseline syndrome en komt tot belangrijke en confronterende inzichten. Hij pleit bijvoorbeeld voor een grotere rol van historisch en archeologisch onderzoek in de ecologie. 'Natuuramnesie' biedt een onmisbare bijdrage aan de nationale en internationale natuurbescherming."

Ik heb 'Natuuramnesie' met grote interesse gelezen (ik kan het jullie niet uitlenen, want ik had het boek uit de bibliotheek). Marc Argeloo wijst in zijn boek nadrukkelijk en herhaaldelijk naar het belang van **historische** bronnen (op papier of als archeologische vondsten) voor het inzicht m.b.t. wat er sinds de opkomst van homo sapiens allemaal in de natuur is veranderd, wat doorgaans neerkomt op verslechterd. Tegen het licht van dit boek ware het wellicht beter geweest de naam Koninklijke Nederlandse Natuur**historische** Vereniging te handhaven, met zelfs de nadruk op "historische", wat dan niet per se gerelateerd is aan de naam van het oude schoolvak Natuurlijke Historie.

Laurens van Run, januari 2024

Beginnerscursus Wilde Planten

Voor eenieder met belangstelling voor de wilde Flora.

De KNNV organiseert in maart en april de beginnerscursus Wilde Planten.

Deze cursus bestaande uit 3 theorieavonden en 2 excursies en is bedoeld voor mensen die er niets of weinig vanaf weten maar wel belangstelling hebben voor wilde planten.

Naast het bespreken van een aantal algemene soorten en familie kenmerken wordt aandacht geschonken aan zaden en vruchten, achtergrond informatie en het hanteren van loep en plantenboek / flora.

De theorieavonden zijn op 20, 27 maart en op 10 april.

De excursies zijn in overleg met de cursisten.

Kosten € 30.- voor leden van KNNV, NIVON en IVN voor niet leden € 40.-

Maximaal 15 cursisten.

Locatie: Nivon Centrum, Lodewijkstraat 1 Hengelo

Informatie en opgave: Wytze Boersma, e-mail: wytze.boersma@hetnet.nl, telf (074) 3762711

Nestkastverslag 2023 Weusthagpark Zuid

Bezetting	Beleefbos	Heemtuin	Moestuין
Bonte Vliegenvanger	1		
Gekraagde Roodstaart		1	
Grauwe Vliegenvanger		1	
Kauw	1		
Koolmees	1	2	1
Pimpelmees	2	1	3
Torenvalk			1
Winterkoning		1	
Totaal	5	6	5

Er waren dit jaar 8 vogelsoorten die in de nestkasten van IVN en de Biologische Moestuיןvereniging hebben gebroed. Van de 34 kasten waren er 16 bezet. Een wat lagere bezetting dan vorig jaar, met wat minder Koolmezen (waren er 6, nu 4 paartjes). De Pimpelmees was top met 6 broedpaartjes. De meeste broedsels zijn succesvol geweest.

Maar er was één pimpelmeesnest dat geheel mislukt is en waar nog 7 eitjes in lagen, merendeels vernield. Niet duidelijk is welk drama zich daar heeft afgespeeld. In twee halfopen nestkasten in het Beleefbos heeft de Bosmuis zich gevestigd, net als vorig jaar.

De Torenvalken begonnen wederom met hun nesteldrang in de hoge kast in de populier langs de beek, zoals elk jaar, maar om de een of andere reden verlieten zij, na 2 eieren gelegd te hebben, deze kast om in de nog nooit gebruikte kast in de eik aan het einde van het laantje bij de moestuin opnieuw te beginnen. Daar brachten zij 4 jongen groot. Zij zijn op 16 juni geringd door Friso Koop van de Vogelwerkgroep Losser.

In de bosuilkast ter hoogte van de Heemtuin werden plukresten gevonden van een gepredeerde Holenduif. Niet duidelijk is of de rover een Boommarter was of wellicht een Bosuil, die soms ook een duif pakt. Verder waren er restanten van het nest van een kolonie Europese Hoornaars. De raat was grotendeels nog fraai in tact. Het nest wordt gemaakt van cellulosevezels, die vooral van dood hout worden afgeknaagd. Blijkbaar hebben ze de zachte spaanplaatbodem ook hiervoor gebruikt, want er zaten grote gaten in. Die is inmiddels gerepareerd.

De nestkastresultaten worden ook doorgegeven aan Vogelonderzoek Nederland Sovon, die landelijk het Meetnet Nestkaarten beheert. Dat draagt mede bij aan de bepaling van broedvogeltrends.

15 oktober 2023

André van den Berg, Twentse Vogelwerkgroep/Sovon

Monumentale Bomen – Levend erfgoed

Zoals bekend hebben wij veel interesse voor de Monumentale Bomen in met name Hengelo. In Hengelo staan deze in de Bijzondere Bomenlijst Hengelo.

Deze bomen, die vaak tot volwassen exemplaren zijn uitgegroeid, bepalen mede het historisch karakter van de plek waar ze staan.

Deze binding bleek ook bij onderstaande foto in het blad Hengelo toen & nu van de Stichting Oald Hengel en Museum Hengelo.

Jos Schwertasek beschrijft in zijn artikel de Woltersweg in Hengelo. De naam komt van Wolter van Wezel, de eigenaar van het aan de weg gelegen erf. Op de foto staan de eerste huizen die we daar rond 1890 tegenkomen. Het was een blok van zes arbeidswoningen met de fraaie naam "Suukerstet".

In 1924 werden de zes woningen verkocht aan Abraham Hulshoff Pol, directeur van de Hengelosche Bontweverij. In de jaren vijftig werden deze woningen aangekocht door de gemeente met de bedoeling ze af te breken. In 1960 was het zover en werd op het vrijgekomen terrein de Remonstrantse kerk gebouwd. Een snel bezoek aan de plek, na het lezen van het artikel, leerde ons dat vier van de vijf zomerlinden (knotvorm) gespaard gebleven zijn. Ze zijn vermoedelijk in 1886 geplant.

We hebben de bomen aangemeld bij de gemeentelijke bomencommissie voor de volgende versie van de Bijzondere Bomenlijst, onderdeel Particulier Bijzondere Bomen.

Van meerdere andere bomen was de historische binding bij ons bekend. Een eerste speurtocht in het fotoarchief van Museum Hengelo leverde nog meer foto's op. Hierbij zijn foto's waarom de boom als jonge boom is vastgelegd.

Een voorbeeld is de roze-gerande bruine beuk (*Fagus sylvatica* 'Purpurea Tricolor') op het Dr. A. Kuiperplein.

In 2014 vroeg de stadsredactie van Tubantia/Twentsche Courant aan de lezers welke boom men het mooiste vond. Dit werd deze roze-gerande bruine beuk.

Hieronder staat een foto uit de beginperiode van dit plein. De exacte datum is niet bekend.

Op basis van gegevens van het kadaster is bekend dat een deel van de woningen in 1938 (Jan Steenstraat en Ferdinand Bolstraat) is gebouwd en de anderen in 1947. De Dr. Kuyperschool in 1952. Volgens gemeentelijke gegevens is de boom gepland in 1930, dus voor de eerste woningen. Waarschijnlijk is dit later.

Hieronder een recente foto en een foto van het blad, waaraan de boom haar naam ontleent.

De komende tijd gaan we meer bomen uitwerken. Dit zal dan leiden tot een volledig aangepaste presentatie over de monumentale bomen in Hengelo en de bijzondere groene gebieden.

Gerrit Haverkamp en Jan Zwienenberg, Januari 2024

Foto's: historische foto's komen van Museum Hengelo en de anderen van Jan Zwienenberg.

Roze spijkerzwam

Ik heb vorig jaar deelgenomen aan de paddenstoelenexcursie van Landschap Overijssel op Hof Espelo. De excursie stond onder leiding van de paddenstoelenkenners Marian Jagers en Laurens van Run. De laatste is ook al jaren lid van onze afdeling. Langs een pad grenzend aan de heide met verspreid staande Grove dennen kwamen we ook de Roze spijkerzwam (*Gomphidius roseus*) tegen. Een fraaie tekening van deze paddenstoel staat op de kaft van Elseviers Paddenstoelen-Gids (derde druk). Dit was mijn eerste paddenstoelenboek dat ik tweedehands bij De Slegte heb aangeschaft. Waarschijnlijk heb ik hierdoor altijd extra aandacht voor de Roze spijkerzwam bij excursies.

De Roze spijkerzwam is door de helderroze tot rode hoed en de wijd uiteen staande aflopende plaatjes goed herkenbaar. De paddenstoel is een mycorrhizasymbiont van de Grove den en komt meestal samen met de Koeienboleet voor op wiens mycelium de Roze spijkerzwam (ten dele) parasiterend leeft. Vruchtlichamen komen voor van juli tot oktober. De soort is vrij algemeen.

Omdat ik de soort ook van landgoed Twickel ken, heb ik de week na de excursie op Hof Espelo, de mij bekende groeiplaatsen bezocht. Op alle groeiplaatsen vond ik de soort terug. Op het Bokdammerveld, waar ik bijna jaarlijks kom, had ik de Roze spijkerzwam al een aantal jaren niet gezien. Waarschijnlijk door de droge jaren vanaf 2018. Door het natte najaar van 2023 liet de soort zich nu gelukkig wel weer zien.

Ook op een wat andere manier heeft de Roze spijkerzwam altijd mijn aandacht gehad. Ik heb in een ver verleden op een nieuwjaarsbijeenkomst van onze afdeling voor een klein bedrag een door mevrouw Hans van den Berg gemaakte kerstkaart (aquarel) van de Roze spijkerzwam en Koeienboleet gekocht.

Voor de wat oudere leden van onze afdeling is Hans van de Berg nog een bekende naam. Zij is in de vorige eeuw voorzitter geweest van onze afdeling. Daarnaast was zij als paddenstoelenkenner ook lid van de toenmalige paddenstoelenwerkgroep. Een foto van de aquarel heb ik als illustratie bij dit artikeltje gevoegd. Ik ben nu blij dat ik de kerstkaart nooit verstuurd heb maar zelf bewaard heb.

Bert Oude Egbrink

Europese Otter

Op 11 februari 2024 kreeg ik een melding van een gevonden dode Europese Otter in het Retentiegebied Woolde, langs de Woolderbinnenbeek.

De Europese Otter is bezig aan een opmars. In Twente zitten ze al op meerdere plaatsen o.a. bij de Regge en de Dinkel.

Binnen de gemeente Hengelo zijn op 16 maart 2023 op twee plaatsen uitwerpselen, zgn spraints, gevonden door Mark Zekhuis.

Beide onder een brug over de Bornse Beek, bij het Expocenter en achter de Gamma.

Mijn eerste ontmoeting met de Otter was op 07 juni 2015 langs het Kanaal Almelo Nordhorn bij Denekamp.

Harry de Jong Foto: Pixabay

Veilige uitwisseling tussen otterpopulaties van belang voor duurzaam behoud

Voor een gezonde, levensvatbare otterpopulatie in Nederland moet er uitwisseling kunnen plaatsvinden tussen otters in Nederland en in buurlanden. Dat waarborgt de noodzakelijke genetische variatie. Er blijken in principe voldoende kansen voor zulke uitwisseling. Maar dan moeten de Nederlandse otters de leefgebieden van naburige otterpopulaties wel veilig kunnen bereiken.

Jaarlijks onderzoekt Wageningen Environmental Research voor het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit de Nederlandse otterpopulatie. Ditmaal keken de onderzoekers specifiek naar de genetische vitaliteit van de populatie. Om deze voldoende groot te laten zijn is uitwisseling tussen de Nederlandse en andere populaties belangrijk. Dankzij de aanwezigheid van otterpopulaties nabij de grens in onze buurlanden zijn die kansen er. En ze blijken ook te worden benut.

Ottersprints

In de winter van 2022-2023 zochten vrijwilligers van het NEM Verspreidingsonderzoek Otter in leefgebieden langs de grens naar uitwerpselen van otters; de zogeheten ottersprints. De vrijwilligers wisten uiteindelijk 86 prints te verzamelen. Uit de genetische analyse van deze prints bleek dat er verspreid over meerdere leefgebieden in de grensstreek in totaal enkele tientallen otters leven, waaronder nakomelingen van Nederlandse en Duitse ouders.

Schakelpopulaties

De onderzoekers benadrukken het belang van deze leefgebieden in de grensstreek. Ze noemen ze schakelpopulaties. Schakelpopulaties kunnen als stapsteen dienen voor uitwisseling tussen de kerngebieden van de Nederlandse en Oost-Duitse otterpopulaties. Aan de Nederlandse zijde van de grens verbinden diverse waterwegen de schakelpopulaties met de kernpopulatie. Voor de duurzaamheid van de Nederlandse otterpopulatie is het van groot belang dat de otters deze waterwegen kunnen gebruiken om veilig van kerngebieden naar schakelpopulaties, of andersom, te migreren. Waar autowegen vlak langs deze waterwegen lopen of otters een weg moeten oversteken om een volgende waterweg te bereiken, ontstaan regelmatig onveilig situaties. De onderzoekers bevelen daarom aan om prioriteit te geven aan het oplossen van zowel bekende als potentiële knelpunten langs deze waterwegen.

Verkeersslachtoffers

Hoe nodig dat is, blijkt uit het andere aandachtspunt van het onderzoek: verkeersslachtoffers. Er sneuvelden in 2022 159 otters in het verkeer. Er blijken nog steeds veel knelpunten te zijn die, hoewel ze al langer bekend zijn, nog niet zijn opgelost. Deels komt dit doordat er nog geen maatregelen zijn genomen, maar soms ook omdat genomen maatregelen niet blijken te werken. De onderzoekers pleiten dan ook voor meer aandacht voor bestaande kennis over de juiste aanleg van bijvoorbeeld faunapassages en beter onderhoud ervan. Ook kunnen koppelkansen met andere werkzaamheden beter worden benut voor de aanleg van nieuwe passages.

Bron: Nature Today <https://www.naturetoday.com/intl/nl/nature-reports/message/?msg=31938>

Agenda 2024

Excursies	
Datum	Locatie
Zaterdag 17 februari	Frisse neuzen wandeling Oele
Zondag 10 maart	Kuiperberg, Ootmarsum
Zaterdag 23 maart	Arboretum Klein Driene, Hengelo
Zondag 24 maart	Hertme
Zaterdag 06 april	Diepenheimse Molenbeek, Diepenheim
Zondag 21 april	Ottershagen & Bergvennen, Lattrop
Zaterdag 04 mei	Molterheurne, De Lutte
Zondag 26 mei	Publieksexcursie, Slangenbeek Hengelo
Zondag 09 juni	Wierdense Veld, Nijverdal
Zaterdag 22 juni	Eerder Achterbroek, Den Ham
Zondag 07 juli	Agelerbroek, Volthe
Zaterdag 27 juli	Manderheide, Mander
Zaterdag 17 augustus	Noetselerberg, Nijverdal
Zondag 08 september	Zonnebeek, Enschede
Zondag 22 september	Herikerberg, Markelo
Zondag 06 oktober	Weldam/Wegdam, Diepenheim
Zondag 20 oktober	Paddenstoelen
Zaterdag 02 november	Slotexcursie op Singraven

Zie de website voor de laatste en meer informatie: hengelo-oldenzaal.knnv.nl